

FIȘA
raportului de activitate în anul 2012 pentru membrii titulari al AȘM

I. Titlul, numele și prenumele – academicianul Teodor Furdui

II. Activitatea științifică

Conducător al proiectului instituțional 11.817.09.01F Elaborarea bazei științifice a sănătății psihice și identificarea nivelelor de expresie a ei
---

III. *Rezultatele științifice principale*

Monografii în ediții internaționale	
Monografii în alte ediții din străinătate	
Articole în reviste cu factor de impact mai mare de 1	
Articole în reviste cu factor de impact 0,1-1.0	
Articole în reviste cu factor de impact 0,01- 0,1	
Articole în alte reviste editate în străinătate	
Monografii editate în țară	1
Materialele congresului VII al fiziologilor din Republica Moldova	1
Articole în reviste naționale, categoria A	
Articole în reviste naționale, categoria B	18
Articole în reviste naționale, categoria C	1
Articole în culegeri	2
Participarea la foruri științifice	7
<i>Activitatea inovațională</i>	
Numărul de cereri prezentate	1
Numărul de hotărâri pozitive obținute	
Numărul de brevete obținute	
Numărul de brevete implementate	
Certificat de inventator	1

IV. *Rezultatele științifice obținute în anul de referință (până la 100 de cuvinte)*

În anul 2012 s-a continuat dezvoltarea direcției noi în biomedicină – sanocreatologia sănătății psihice. A fost perfectat conceptul sănătății psihice elaborat anterior, prin determinarea sistemelor prin care se realizează sănătatea psihică și mecanismele de formare a sistemelor psihofuncționale și de estimare-executare, prin precizarea condițiilor ce influențează asupra procesului de creare, menținere și manifestare a acestor sisteme și a sănătății psihice, precum și prin indicarea ansamblului de factori, ce determină declanșarea activității psihice a organismului, formării și ținerii în posesia sa a sănătății psihice. În conformitate cu conceptul perfectat, sănătatea psihică reprezintă o stare multidimensională integrativă complexă relativ stabilă (neurofiziologică, cognitivă, emoțional-sentimentală, social-comportamentală și individual-semantică) a activității superioare a sistemului nervos cu caracteristici individuale, determinate de programul genetic de dezvoltare, realizată prin intermediul interacțiunii embrionului și fătului cu organismul matern în perioada antenatală, copilului și mamei – în perioada postnatală, de influența psiho-socială a mediului în procesul cunoașterii lumii înconjurătoare și asimilării cunoștințelor în procesul instructiv, activității obștești și creative prin modularea funcției sistemelor neurofiziologic integrativ și neurochimic ale creierului, determinate genetic și dependente de ansamblul de factori ai mediului, sistemelor psihofuncționale, ce se formează în ontogeneză în concordanță cu mecanismele sistemogenezei în procesul activității de cunoaștere, sociale, de muncă etc. și

sistemelor de evaluare-executare, care se creează de fiecare dată în procesul evaluării acțiunilor adecvate personale și ale altora, de gradul de anxietate și favorizare pentru activitatea vitală a organismului, de acțiunea factorilor psihogeni prin prisma cunoașterii, autocunoașterii, realizarea scopurilor și autoactualizarea sistemelor psihofuncționale, create anterior și care se manifestă prin coordonarea funcțiilor sistemelor vitale, prin senzația satisfacerii de la realizarea necesităților fiziologice, cognitive și social-comportamentale; capacitatea activității intelectuale; echilibrul statutului emoțional-sentimental; activitatea social-de muncă conștientizată; perceperea și comportamentul adecvat în circumstanțele corespunzătoare; opunerea rezistenței intențiilor proprii și străine, care pot aduce prejudicii personale, societății sau naturii; identitatea individual-semantică; triggerul formării și menținerii sănătății psihice este necesitatea și motivația.

De prima dată a fost evidențiată posibilitatea de formare dirijată a sănătății psihice la om prin influența diverșilor factori psihogeni, ce deschide noi perspective privind căile de creare direcționată a psihicului uman.

Au fost elucidate componentele constitutive și reacțiile psihice principale, ce formează sănătatea psihică și fenomenologia manifestării acesteia.

A fost elaborat conceptul diagnosticării sănătății psihice integrale și completate testele principale de diagnosticare a stării generale a psihicului de către comisiile de expertiză medico-legală cu următoarele probe noi.

1. Evidențierea apartinerii delictului conform normelor social-juridice și valorilor modelului cultural al societății, tipului de comportament social către tipul de sănătate psihică: anomal, deviat sau echilibrat;
2. Determinarea vinovăției victimei în fața inculpatului și a statului;
3. Aprecierea raportului motivațiilor activității de fiecare zi, ierarhiei lor, factorului (triggerului) ce a determinat motivația dominantă a acțiunilor deviate – intoleranță, sociopatie, manie, psihoză, toximanie, alcoolism, stres excesiv, pasiune exprimată, constrângere, inopenanță, situații fatale;
4. Estimarea în ce stare - conștientă sau inconștientă au fost căutate metodele de executare a deviantelor sau crimelor, a cauzelor culminante a stării emoțional-afectivă, exploziei agresive;
5. Evaluarea autoconștientizării introspecției, corespunderii acțiunilor proprii principiilor sociale și morale, prejudiciului intențiilor proprii și a altora asupra Eului, societății sau naturii, amplitudinii conexiunilor cu societatea, ierarhizarea acestora și formelor de activități, imaginii de sine.

V. *Activitatea didactică*

Numărul cursurilor ținute	-
Numărul total de persoane la care a fost conducător științific al tezei de doctorat	4
Numărul persoanelor la care a fost conducător științific și care au susținut teza	-
Numărul manualelor, materialelor didactice editate	-

VI. *Activitatea managerială*

- Prim-vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei.

VII. *Informații generale*

Premiul – savantul anului

VIII. *Alte activități*

- Președinte al Consiliului Științific Specializat DH 07-03.00.13.
- Vicepreședinte al Societăților fiziologilor din CSI;

- Președinte al Societății fiziologilor din Moldova;
- Redactor-șef al Buletinului AȘM (Științele vieții);
- Membru al Colegiului de redacție al Revistei de Știință, Inovare, Cultură și Artă Academos;
- Membru al Colegiului de redacție al Buletinului AȘM (Științele medicale);
- Președinte al Comitetului organizatoric al Congresului VII al fiziologilor din Republica Moldova;
- Membru al Colegiului de redacție al revistei internaționale „Вестник Союза физиологических обществ стран СНГ”.
- Membru al Colegiului de redacție al revistei științifico-practice internaționale „Традиционная Медицина Восток и Запад”;
- Membru al Consiliului de redacție internațional al revistei științifice și aplicative internaționale „Биосфера”.

Lista publicațiilor

Monografii

1. ФУРДУЙ, Ф.И., БОРОНЧУК, Г.В., ЧОКИНЭ, В.К., БАЛАН, И.В. *Межмолекулярные взаимодействия в криобиологических системах*. Ch.: Tipografia AȘM, 2012. 896 p. ISBN 978-9975-62-320-9.

Culegeri recenzate

1. *FIZIOLOGIA ȘI SĂNĂTATEA. Materialele Congresului VII al Fiziologilor din Republica Moldova. /sub redacția T.Furdui, V.Lacusta, V.Vovc, Valentina Ciochină*. Ch.: Tipografia AȘM, 2012. 404 p. ISBN 978-9975-62-323-0

Articole din reviste naționale de categoria B

1. ФУРДУЙ, Ф.И.; ЧОКИНЭ, В.К.; ФУРДУЙ, В.Ф.; ВУДУ, Г.А.; БАЛМУШ В.В.; БЕШЕТА Т.С.; ГЕОРГИУ З.Б.; ШТИРБУ Е.И.; ВУДУ Л.Ф.; ФРУНЗЕ Р.И. Санокретологическая теория психического здоровья. I. Основные современные представления о психическом здоровье. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **1**(316), 4-14. ISSN 1857-064X.
2. ФУРДУЙ, Ф.И.; ЧОКИНЭ, В.К.; КАРАТЕРЗИ Г.И. Специфика изменений под влиянием нормобарической гипоксии. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **1**(316), 53-64. ISSN 1857-064X.
3. FURDUI, T.; GUCEAC, I.; CIOCHINĂ Valentina. Academicianul Gheorghe Duca – savant și manager al științei de prestigiu internațional. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **1**(316), 183-192. ISSN 1857-064X.
4. FURDUI, T.; URSU A. Renumitul savant pedolog Igor Krupenicov la 100 de ani de la naștere. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **1**(316), 193-196. ISSN 1857-064X.
5. ФУРДУЙ, Ф.И.; ЧОКИНЭ, В.К.; ФУРДУЙ, В.Ф.; ВУДУ, Л.Ф. Психическое здоровье с позиции санокретологии и системогенеза (Лекция на VIII-ом Международном междисциплинарном конгрессе «Нейронаука для медицины и психологии»). *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **2**(317), 4-11. ISSN 1857-064X.
6. FURDUI, T.; TUDORACHE, Gh.; ANDRIEȘ, S.; BOTNARI, V. Impactul secetei asupra dezvoltării agriculturii și asigurării securității alimentare a Republicii Moldova și unele măsuri de diminuare a consecințelor acesteia (Raport prezentat de primvicepreședintele AȘM, coordonatorul Secției de Științe ale Naturii și Vieții a AȘM, academicianul Teodor Furdui la ședința extraordinară a CSSDT al AȘM din 09.07.2012). *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **2**(317), 11-16. ISSN 1857-064X.
7. FURDUI, T.; TUDORACHE, Gh.; COTENCO, Eugenia. Distins savant în fiziologia plantelor – academicianul Gheorghe Șișcanu la 80 de ani. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **2**(317), 186-188. ISSN 1857-064X.

8. FURDUI, T. Academicianul Boris Gaina – savant oenologic proeminent. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **2**(317), 189-192. ISSN 1857-064X.
9. DUCA, Gh.; FURDUI, T.; GUCEAC, I; TUDORACHE, Gh.; COLȚUN, M. Savant, manager și militant al lumii vegetale. Teleuță Alexandru Ștefan la 60 de ani.. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **3**(318), . ISSN 1857-064X.
10. FURDUI, T.; BOTNARI, V.; TUDORACHE, Gh.; ANDRONIC, L.; DOBÂNDĂ, E. Un destin guvernat de înțelepciune și de dăruire geneticii și ameliorării plantelor aromatice și medicinale. Doctorul habilitat Maria Gonceariuc la 70 de ani. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **3**(318), . ISSN 1857-064X.
11. FURDUI, T.; BOTNARI, V.; TUDORACHE, Gh.; ANDRONIC, L.; DOBÂNDĂ, E. O viața consacrată plantelor aromatice. Doctorul habilitat, profesorul universitar Grigore Musteață la 80 ani. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012 **3**(318), . ISSN 1857-064X.
12. FURDUI, T.; GĂINA, B.; TUDORACHE, Gh.; TODIRAȘ, V., BATCU, V. Savant notoriu în terapia plantelor. Doctorul habilitat Leonid Voloșciuc la 60 de ani. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **3**(318), . ISSN 1857-064X.
13. ФУРДУЙ, Ф.И.; ЧОКИНЭ, В.К. Психосанокреатологическая концепция. Генетически и онтогенетически обусловленные системы, участвующие в формировании и поддержании психического здоровья. *Buletinul AȘM. Științele vieții*. 2012, **3**(318), 4-23. ISSN 1857-064X.
14. DUCA, Gh.; FURDUI, T. Marele cercetător al microlumii VII Valeriu Rudic la 65 de ani. *Buletinul AȘM. Științe Medicale*. 2012, **1** (24), 161-162. ISSN 1857-0011.
15. DUCA, Gh.; FURDUI, T.; TELEUȚĂ A. Fondatorul Grădinii botanice academicianul Alexandru Ciubotaru la 80 de ani. *Buletinul AȘM. Științe Medicale*. 2012, **1** (24), 162-163. ISSN 1857-0011.
16. FURDUI, T.; GAINA, B. Savant notoriu în legumicultură dr.hab. Vasile Botnari la 60 de ani. *Buletinul AȘM. Științe Medicale*. 2012, **1** (24), 158-159. ISSN 1857-0011.
17. FURDUI, T.; GAINA, B.; LEAH, T.; ARHIP, O. Pedolog remarcabil academicianul Serafim Andrieș la 70 de ani. *Buletinul AȘM. Științe Medicale*. 2012, **1** (24), 159-160. ISSN 1857-0011.
18. FURDUI, T.; URSU, A.; Andrieș, S. Centenarul calității dr.hab. Igor Krupenikov la 100 de ani. *Buletinul AȘM. Științe Medicale*. 2012, **2** (25), 162-163. ISSN 1857-0011.

Articole din reviste naționale de categoria C

1. FURDUI, T. Academicianul Gheorghe Duca – savant motoriu, manager iscusit și militant al vieții publice. *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos”*. 2012, **1** (24), p. 14-18. ISSN 1857-0461.

Articole în culegeri recenzate

1. ФУРДУЙ, Ф.И.; ЧОКИНЭ, В.К.; ФУРДУЙ, В.Ф.; ВУДУ, Г.А. Практическая и теоретическая обусловленность развития санокреатологии. În: *Materialele Congresului VII al Fiziologilor din Republica Moldova „Fiziologia și sănătatea”*, 27-28 septembrie 2012. Ch.: Tip. AȘM, 2012, p.3-11. ISBN 978-9975-62-323-0.
2. ФУРДУЙ, Ф.И., ЧОКИНЭ, В.К., ВУДУ, Л.Ф. Новое видение о психическом здоровье. În: *Materialele Congresului VII al Fiziologilor din Republica Moldova „Fiziologia și sănătatea”*, 27-28 septembrie 2012. Ch.:Tip. AȘM, 2012, p.11-18. ISBN 978-9975-62-323-0.

Teze ale comunicărilor la manifestări internaționale

1. FURDUI, T.I; CIOCHINA, V.K.; FURDUI, V.T.; VUDU,G..A; BULAT, O.V. Chemical and physiological factors and drugs exerting negative impacts upon the foetus intrauterine

- development. . În: *Ecological chemistry: Proceedings of the V International Conference-Symposium*, March 2-3, 2012, Chisinau, Republic of Moldova, p.116.
2. FURDUI, T.I; CIOCHINA, V.K.; FURDUI, V.T.; VUDU, L.T.; CARATERZI, G.I.; BODRUG, A.I. ; JITARI, Iu.N. Ecological-social and mode of life relative conditionality of health. În: *Ecological chemistry: Proceedings of the V International Conference-Symposium*, March 2-3, Chisinau, Republic of Moldova, p.115-116.
  3. FURDUI, T.I; CIOCHINA, V.K.; FURDUI, V.T.; VUDU, L.T. Psychic health from the poison of systemogenesis and sanocreatology. În: *Neuroscience for Medicine and Pshychology: Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Congress*, June 2-12, 2012, Sudak, Crimea, Ukraine, p.418-419.
  4. FURDUI, T.I; CIOCHINA, V.K.; FURDUI, V.T.; VUDU, L.T., STIRBU, E.I. ; BESETEA; T.S. JITARI, Iu.N.; GHEORGHU, Z. Psihic health, the modern mode of life and sanocreatology. În: *Neuroscience for Medicine and Pshychology: Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Congress*, June 2-12, 2012, Sudak, Crimea, Ukraine, p.419-420.
  5. FURDUI, T.I; LACUSTA, V.N. ; GUDUMAC, E.M.; CIOCHINA, V.K.; LITOVCCENCO, A.I. Cognitive-affective disorders children with cerebellar tumors. În: *Neuroscience for Medicine and Pshychology: Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Congress*, June 2-12, 2012, Sudak, Crimea, Ukraine, p.417-418.
  6. LACUSTA, V.N., FURDUI, T.I; CIOCHINA, V.K.; VUDU, L.T.; POPANU, L.V. The fiyiological bases of sanocreatological acupunctre. În: *Neuroscience for Medicine and Pshychology: Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Congress*, June 2-12, 2012, Sudak, Crimea, Ukraine, p.242-243.
  7. ФУРДУЙ, Ф.И.; ЧОКИНЭ, В.К.; ФУРДУЙ, В.Ф.; ВУДУ, Л.Ф.; ШТИРБУ, Е.И.; ОГОРОДНИКОВА, Е.А.; ВУДУ, Г.А.; БЕШЕТЯ, Т.С.; ГЕОРГИУ, З.Б.; БОДРУГ, А.И. Хронический стресс, общебиологическая деградация и санокреатология. В: *Механизмы функционирования висцеральных систем: Материалы VIII Всероссийской конференции с международным участием, посвященной 220-летию со дня рождения академика К. М. Бэра, 25-28 сентября 2012 года, Санкт-Петербург, Россия, с.247-248.*

Articole de popularizare a științei în ziare, reviste etc.

1. Furdui Teodor; Boris Găină. *Personalitate notorie în știința solului* : (academicianul Serafim Andrieș la 70 de ani). Timpul. – 2012. – 16 febr. – P. 7: fot.
2. Duca Gheorghe; Furdui Teodor; Teleuță Alexandru. *Acad. Alexandru Ciubotaru – savant renumit, citoembriolog și fondator al Grădinii Botanice*. Literatura și arta. – 2012. – 16 febr. – P. 7: fot.
3. Duca Gheorghe; Furdui Teodor. *Cuvânt despre un nobil savant și cronicar al științei* : (Profesorul universitar Dumitru Batîr la un popas aniversar). Literatura și arta. – 2012. – 29 mart. – P. 7: fot.
4. Фурдуй Теодор. *Мне больно и обидно за цивилизацию* : [интервью] / записала Наталья Васильева. Tetis info. – 2012. – Nr 9 (Sept.). – P. 1: fot.
5. Duca Gheorghe; Furdui Teodor; Guceac Ion; Tudorache Gheorghe. *Savant, manager și militant al lumii vegetale* : (Alexandru Teleuță la 60 de ani). Literatura și arta. – 2012. – 25 oct. – P. 5: fot.
6. Фурдуй Тудор. *Концепция психического здоровья*: [интервью с автором концепции, вице-президентом АНМ, акад. Тудор Фурдуй] / записала: Татьяна Антонович. Экономическое обозрение. – 2012. – 24 февр. – P. 25: fot.
7. Фурдуй Теодор. *Начните раньше. Люди считают важным сохранять свое здоровье, а надо бы научиться его формировать*: [интервью] / записала Елизавета Понарина. Газета ПОИСК – 2012- Nr 25 – 22 июня. – P. 1- 4.

Certificat de inovator

1. Furdui Teodor, Mereuță Ion. Metode sanogenetice de adaptare, readaptare și reabilitare a organismului uman. Certificat de inovator nr. 5078. Înregistrat 07.03.2012.

Academicianul Teodor Furdui